

Ρωτάτε; Σας Απαντάμε

ΜΙΧΑΛΗΣ Ν. ΧΑΤΖΗΑΡΣΕΝΙΟΥ
Δικηγόρος-Νομικός σύμβουλος Ε.Ε.Ι.Α.

Μετά τη μεγάλη ανταπόκριση των ιατρών στη στήλη, συνεχίζουμε με νέες απαντήσεις σε ερωτήματά σας. Περιμένουμε νέα ερωτήματα στην ηλεκτρονική διεύθυνση pgh@otenet.gr, υπόψη Μιχάλη Χατζηαρσενίου.

Μπορεί ο γιατρός να προχωρήσει σε μία ιατρική πράξη, χωρίς τη συναίνεση του ασθενή; Ποιες είναι οι επιπτώσεις;

Η βασική υποχρέωση του γιατρού είναι να λαμβάνει από τον ασθενή την ισχυρή συγκατάθεσή του για κάθε πράξη του. Υποπίπτει σε πταίσμα όποιος προχωρεί σε ιατρική πράξη χωρίς τη συγκατάθεσή του και σε περίπτωση κατά την οποία η πράξη του αυτή επιφέρει την οποιαδήποτε ζημία του ασθενή. Έχει την υποχρέωση να τον αποκαταστήσει, ακόμα και στην περίπτωση που ακολούθησε με ευλάβεια όλους τους παραδεδεγμένους κανόνες της ιατρικής επιστήμης.

Ένα άλλο ερώτημα που πρέπει να απασχολεί το γιατρό είναι, αν ο ασθενής είναι ικανός να συναινέσει και συνεπώς η συναίνεσή του αυτή να είναι ισχυρή και απρόσβλητη, ώστε η σύμβαση που καταρτίζεται να είναι ισχυρή (η συμφωνία ασθενούς-ιατρού, ώστε ο τελευταίος να προβεί σε ιατρική πράξη αποτελεί σύμβαση, είτε καταρτίζεται προφορικά, όπως συμβαίνει συνήθως, είτε γίνεται εγγράφως, οπότε υπάρχει μεγαλύτερη ασφάλεια και για τα δύο μέρη, ως προς αυτό που συμφωνήθηκε). Η συμφωνία-σύμβαση αυτή καταρτίζεται **μόνο για την παροχή ιατρικών υπηρεσιών**, με προσδοκώμενο το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα, δεν είναι όμως σε καμία περίπτωση σύμβαση που **εγγυάται το αποτέλεσμα**.

Στην προκειμένη περίπτωση πρέπει να γνωρίζουμε ότι:

- Ο ανήλικος, κάτω των 10 ετών, έχει πλήρη ανικανότητα για δικαιοπραξία

και, ως εκ τούτου, δε μπορεί ο ίδιος να συμβληθεί με το γιατρό. Όταν ο ασθενής είναι άνω των 10 ετών και την αμοιβή του γιατρού την καταβάλλει ο ασφαλιστικός φορέας, η σύμβαση είναι έγκυρη.

- Ο Αστικός Κώδικας όμως ρητά προβλέπει ότι ο ανήλικος από τη στιγμή που θα συμπληρώσει το 14^ο έτος της ηλικίας του, νομίμως συμβάλλεται με το γιατρό (με προϋποθέσεις).
- Όταν ο ανήλικος στερείται της δικαιοπρακτικής ικανότητας, τότε η σύμβαση πραγματοποιείται με το νόμιμο εκπρόσωπό του.

Στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί ότι, σε περίπτωση που απαιτείται επείγουσα ιατρική επέμβαση σε ανήλικο ασθενή και ο νόμιμος εκπρόσωπός του (π.χ. γονέας ή γονείς) δε δέχεται να συναινέσει, τότε **ο γιατρός μπορεί να ζητήσει και να λάβει την έγκριση από τον Εισαγγελέα Πρωτοδικών**.

Τέλος, ο ασθενής δε μπορεί να καταρτίσει έγκυρη σύμβαση ιατρικής αγωγής και στις παρακάτω περιπτώσεις:

- Αν ο ασθενής βρίσκεται σε ψυχική ή διανοητική διαταραχή ή δεν έχει συνείδηση των πράξεών του, που περιορίζουν αποφασιστικά τη λειτουργία της βούλησής του.
- Αν ο ασθενής δεν έχει τις αισθήσεις του.
- Αν ο ασθενής έχει υποβληθεί στο καθεστώς πλήρους στερητικής δικαστικής συμπαράστασης.

Ενδιαφέρουσα να τονιστεί είναι η περίπτωση που ο ασθενής δεν έχει τις αισθήσεις του.

Στην περίπτωση αυτή κατά την οποία

ο ασθενής είναι αναισθητός, είναι αδύνατη η **σύναψη συμβάσεως**, η οποία όμως κατ' εξαίρεση μπορεί να συναφθεί, όταν ο ασθενής αποκτήσει τις αισθήσεις του και εγκρίνει τις ενέργειες στις οποίες προχώρησε ο γιατρός κατά τη χρονική περίοδο που ήταν αναισθητός. Έτσι, η σύμβαση αποκτά αναδρομική ισχύ.

Σε περίπτωση που ο ασθενής ανακτήσει τις αισθήσεις του και **δεν εγκρίνει τις ενέργειες του γιατρού**, τότε δε μπορούμε να μιλάμε για σύναψη σύμβασης.

Ο γιατρός όμως, μπορεί και χωρίς τη συναίνεση του ασθενή να προχωρεί σε **αυτόγνωμη, δηλαδή αποφασίζοντας μόνος του για τη διενέργειά της**, ιατροχειρουργική επέμβαση, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δε διαπράττει το αδίκημα της παράνομης βίας. Αίρεται το αδίκημα της παράνομης πράξης σε δύο περιπτώσεις:

α. Όταν υπάρχει σύγκρουση καθηκόντων και

β. Όταν υπάρχει κατάσταση ανάγκης.

Πολύ συνοπτικά, σύγκρουση καθηκόντων υπάρχει όταν συρρέουν στο ίδιο χρονικό πρόσωπο περισσότερα νομικά καθήκοντα, με αποτέλεσμα να είναι αδύνατη η εκπλήρωση του ενός καθήκοντος, χωρίς να παραβιαστεί το άλλο.

Κατάσταση ανάγκης συντρέχει, όταν υπάρχει παρόν και αναπότρεπτος κίνδυνος και η βλάβη που προκλήθηκε είναι σημαντικά κατώτερη κατά το είδος και τη σπουδαιότητα από τη βλάβη που απειλήθηκε, όπως π.χ. σε περιπτώσεις **άρνησης λήψης αίματος** λόγω θρησκευτικών πεποιθήσεων, ο ιατρός οφείλει να μεταγγίσει αίμα όταν υπάρχει κίνδυνος για τη ζωή του ασθενούς. ■